

Список використаних джерел

1. Трохимець О. І. Еміграція наукових кадрів України та шляхи її мінімізації. *Держава та регіони*, 2009. № 3. С.184-189.
2. *Соціально-економічні та етнокультурні наслідки міграції для України*: зб. матеріалів наук.-практ. конф. / упоряд. О. А. Малиновська. (Київ, 27 вересня 2011 р.) Київ: НІСД, 2011. 344 с.
3. Міграційні наміри студентської молоді та їх вплив на мотиваційну складову людського капіталу України. *Демографія і соціальна політика*. 2009. №11(1). С.116-122.
4. Звіт про результати дослідження міграційних настроїв студентів Львова. /І.Ключковська, Ю.Марусик, О.П'ятковська. Львів, 2014. 107 с.

Сабат Наталія Іванівна

кандидат педагогічних наук, викладач
кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника»
м. Івано-Франківськ, Україна
nataliasabat12@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-1677-6690>

ТРАНСНАЦІОНАЛЬНА СІМ'Я ЯК ОБ'ЄКТ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

В умовах викликів світу, що змінюється, українська міграція перетворилася в унікальний національний феномен. Міграційні ефекти призводять як до позитивних, так і негативних наслідків [5, с. 3]. Одним із наслідків міграції стало виникнення нових типів сімей: сім'ї трудових, нелегальних мігрантів; внутрішньо переміщені особи; транснаціональні сім'ї. Останній феномен достатньо повно представлений у зарубіжних дослідженнях (як-от [1]) і недостатньо повно вивчений в Україні, хоча й має тривалу історію. Більшість дослідників окреслюють цим поняттям тип сім'ї, в яких обоє батьків або один із них та діти проживають у різних країнах. Іноді це явище неправомірно ототожнюють із соціальним сирітством [4, с. 82].

Згідно з теорією транснаціональної міграції, розробленої Н. Глік-Шиллер, Т. Файстом та С. Каслзом, транснаціональна міграція являє собою незалежний від території соціальний процес, в результаті якого мігранти входять більше ніж в одну спільноту, творячи нові соціальні мережі, які перетинають кордони національних держав та продовжують функціонувати в глобальних соціальних мережах [2]. Місце народження мігранта і місце його проживання зливаються в єдине поле соціальної дії, тобто сучасна людина може одночасно жити у двох і більше світах, формуючи своєю діяльністю «транснаціональний простір».

Питання, пов'язані з транснаціональною сім'єю, окреслені у дослідженнях низки вітчизняних соціологів, психологів, педагогів. Так, над концептуалізацією понять працює О. Малиновська [4, с. 3-12]. Досліджуючи виклики для дітей із транснаціональних сімей, М. Колісниченко зазначає, що тимчасове припинення стосунків між батьками й дітьми призводить до багатьох соціально-психологічних проблем [4,

с. 229-238].

Узагальнюючи наявний досвід, дослідники пропонують ввести в український науковий дискурс поняття транснаціональної сім'ї для окреслення нового типу сім'ї, що виник внаслідок трудової міграції з України. Поняття «трансмігранти» означає мігрантів, які «живуть одночасно в декількох місцях і включені у більш ніж одне суспільство». Вони утворюють «соціальні поля, що перетинають географічні, культурні і політичні кордони держав». Транснаціональна сім'я характеризується географічною дисперсією сімейної групи та тривалістю стійких зв'язків через кордони у зв'язку з міграцією одного або кількох членів [4, с. 30–31]. Зазвичай сім'ї мігрантів відносять до дистантного типу сімей. Утім, І. Ключковська вважає, що українські сім'ї, котрі розірвані кордонами, мають свої особливості, пов'язані зі статусом трудових мігрантів (легальним, чи нелегальним), гендерним аспектом міграції (жіноча, чоловіча), комплексом проблем, обумовлених візовими питаннями, особливостями міграційної політики України та країн перебування, що прямо чи опосередковано впливають на функціонування родини та визначають її специфіку. Тому їх слід виокремити із загальної категорії дистантних та віднести, згідно з міжнародною термінологією, до транснаціональних [4, с. 35]. Також сім'ї мігрантів пропонують означати терміном «полілокальна сім'я» [3, с. 5]. Даний термін характеризує сім'ю, в якій подружжя тривалий час проживає нарізно і/або батьки передоручають безпосередній догляд своїх дітей іншими членами родини [4, с. 10].

Здебільшого транснаціональними є сім'ї українських трудових мігрантів до Італії, Іспанії, Німеччини, Росії, Польщі, США чи інших приймаючих країн, які сформувались в останні два десятиліття як наслі-

док масових виїздів наших співвітчизників з метою працевлаштування за кордоном. До таких також відносять сім'ї дипломатів, працівників міжнародних організацій та транскордонних корпорацій, сім'ї, які утворились внаслідок зміни державних кордонів.

В. Шебаніц виокремлює такі соціально-психологічні та освітньо-культурні труднощі соціалізації транснаціональних сімей: несформованість відповідального батьківства та нерозуміння батьками своєї ролі у формуванні особистості дитини; неусвідомлення проблеми батьками як актуальної, наслідків несвоечасної підтримки дитини у нових життєвих обставинах тимчасової відсутності батьків (одного з них); відсутність можливості постійного зв'язку з батьками, пов'язана з їх перебуванням за кордоном; відсутність інформації про від'їзд батьків через небажання батьків її розголошувати; брак розуміння опікунами та особами, які замінюють батьків, значення освіти для дитини; особи, які залишаються із дітьми, офіційно не є опікунами і тому недостатньо усвідомлюють рівень своєї відповідальності за виховання та розвиток дітей; відсутність порозуміння між дітьми та особами, які тимчасово замінюють батьків; маніпулювання, з боку дітей дорослими; зміни у системі ціннісних орієнтацій дітей; прояви девіацій у поведінці дітей, навіть тих, які добре навчаються; захоплення комп'ютерними іграми та потрапляння під негативний вплив як однолітків, так і дорослих; втрата довіри у дітей в обіцянки дорослих; відсутність авторитету дорослих в очах дитини [4, с. 446–447].

Трансформація родини у транснаціональну невідворотно пов'язана зі значними психологічними стресами, тривогами, відчуттям провини. Все це вимагає цілком інших форм налагодження сімейних стосунків, відмінних від традиційних. Діти з транснаціональних сімей опиняються в ситуації між двома культурами, ідентичностями, системами освіти і ризикують опинитися на маргінесах обох. Часто батьки ідентифікують себе з однією країною, а діти – з іншою, що загрожує втратою власної ідентичності [4, с. 9]. Отже, виникає потреба роботи соціального працівника з такою категорією сімей.

Важливим середовищем для проведення такої діяльності виступає школа як звичне оточення, в

якому вона перебуває, спілкується, відчуває себе комфортно та є адаптованою до існуючих вимог. Найбільшою мірою діяльність із дітьми з транснаціональних сімей стосується працівників навчальних закладів – учителів, класних керівників, шкільного соціального педагога, психолога, адже вони мають унікальні можливості для отримання вичерпної інформації про дитину шляхом проведення спостережень, тестів, опитувань та застосування інших діагностичних методів.

У нових умовах діяльність соціального педагога передбачає:

- розробку додаткових навчальних програм для учнів-реємігрантів, які повертаються з батьками на батьківщину, спрямованих на полегшення для них продовження навчання в Україні;

- розробку і втілення програм інтеграції та адаптації біженців та іммігрантів;

- наполегливу протидію расизму і ксенофобії;
- сприяння збереженню етнічної самобутності та мови імміграційних етнічних груп, розвиток їхньої культурної взаємодії з іншими етносами українського суспільства на основі взаємозбагачення культур

- розробку та запровадження спеціальних навчальних програм для дітей іммігрантів, спрямованих на опанування ними державної мови, вивчення історії та культури України, а також методів адаптації дітей з іммігрантських родин до української освітньої системи;

- поширення позитивної інформації про імміграцію та іммігрантів, їхній внесок у розвиток українського суспільства, популяризацію ідеї толерантності та багатокультурності, виховання неприйняття расових та національних упереджень;

- формування культури відповідального батьківства, культури сім'ї.

Таким чином, комплексної допомоги й підтримки сьогодні потребують усі члени транснаціональних сімей. Першочерговими є також завдання підвищення рівня обізнаності населення щодо розвитку такого типу сімей, а також розроблення системи заходів, спрямованих на подолання стереотипів щодо транснаціональних сімей, однобічного висвітлення окресленої теми у ЗМІ.

Список використаної літератури

1. Dziecko, rodzina i szkoła, wobec migracji rodzicielskich: 10 lat po akcesji do Unii Europejskiej / Ogólnopolskie badanie; autor raportu Bartłomiej Walczak; Opieka naukowa prof. dr hab. Marek Konopczyński. Warszawa, 2014. 100 s.
2. Schiller N. G. Building a transnational perspective on migration. *Transnational Migration: Comparative Theory and Research Perspectives: An Informal Workshop*. Oxford, England. 2000.
3. Іванкова-Стецяк О., Селешук Г., Сусак В. Виклики та адаптаційні резерви полілокальних родин українських трудових мігрантів. Львів, 2011. 130 с.
4. *Транснаціональні сім'ї як наслідок української трудової еміграції: проблеми та шляхи їх розв'язання*: збірник доповідей Міжнар. наук.-практ. конференції, 22 березня 2012 р. Львів : вид-во НУ «Львівська політехніка», 2012. 476 с.
5. Українська міграція в умовах глобальних і національних викликів ХХІ століття / наук. ред. У. Я. Садова. Львів, 2019. 110 с.

Szelei Antonia

Health Promotion Teacher and Teacher of Adult Education
 Social Gerontologist, Graduate nurse, Teacher
 Kodolanyi Janos University
 Oroshaza, Hungary
 szeleiantonia@gmail.com

APPEARANCE OF SUICIDAL THOUGHTS AMONG THOSE LIVING IN THE ELDERLY CARE SYSTEM

Introduction.

Attitudes towards suicide varied by age and culture; sometimes it was completely accepted and sometimes it was forbidden. (Böszörményi, 1991).

Suicide is not always an individual act, with historically famous twin Antonius and Cleopatra. In our country, suicide has always been a negative act. If it happened in the family, the family was ashamed and secret. Outstanding figure in modern suicide research, French sociologist Durkheim, who developed the sociological theory of suicide. (Durkheim, 1988). In his book *Suicide*, he describes the social factors that played a role in committing suicide. In his view, the condition of the individual's spiritual balance is that his needs and desires are in harmony with one another. All kinds of social changes (both improvement and deterioration) lead to the breakdown of equilibrium and the relaxation of norms. Other researchers highlight infantilism as the cause of suicide, the infantile relationship scheme. (Buda, 1997). The point of this is that the attitude towards the other person is like that of children, an unequal relationship; spiritual dependence on another; expresses the problem not verbally but with mood states and behaviors; expectations are dominated by expectations rather than reciprocity. As a result, your relationships (friends, family, partners, co-workers) end in failure, your life is neurotic and you fail. In Hungary, despite the data of representative surveys, the proportion of suicide attempts and completed suicides among the whole population is decreasing (Osváth, 2009), is still a major health problem. Based on its complex etiology, prevention and care also require a multidisciplinary approach, but the difficulty of prevention, recognition and treatment derives from this complexity. According to both everyday and scientific terms, a person commits suicide who ends his or her own life.

Discussion and Results

Attempts to commit suicide are when one intentionally dies and destroys one's body, but does not die as a result. It follows from the three defining characteristics of suicide that an attempt may fail due to four circumstances or a combination of these:

- 1.- The intention of dying is not strong enough or not clear,
2. - The suicide method is not, or is not effective enough,
3. - The suicide act is defective or inadequate,
- 4.- Before death, external help - usually accompanied or followed by medical intervention -

prevents, stops or eliminates damage to the body. (Buda, 1971, 1980). Since suicide and intent to commit suicide require consciousness, suicide can be considered a specific human phenomenon. (There is no qualitative difference between animal and animal self-killing.) (Kulcsár, 1935; Buda, 1971; Catanzaro, 1980).

The most important risk factors are: The presence of risk factors increases the likelihood of suicide attempts in an individual's life. Therefore, it is important to know what causes, or life events, may lead to an attempt to self-extinguish life.

It is noteworthy if the individual has already had a previous suicide attempt, or has had suicide attempts in his or her family, or completed suicide.

Depression, bipolar disorder, schizophrenia, and personality disorder are also risk factors. Aging, loneliness, loneliness, negative life events, and possibly crisis accumulations can also lead to hopelessness in life and the emergence of suicidal thoughts. Physical illness (especially if incurable), fear of vulnerability, and unbearable pain can lead to the loss of meaning of life and the patient's feeling of redemption. Different drug addictions and alcoholism also increase the likelihood of suicidal thoughts and attempts. Men are 3x more likely to die, while women are 4x more likely to die. Mortality rates are higher with age.

In suicide research, it is very common to observe that a patient attempting or committing death on an invited visit to a medical office, often a psychiatric clinic, for a longer or shorter period of time and asking for help directly or indirectly. According to several authors, about 40-60% of the patients who had been in a specialist clinic in the year before the suicide occurred. (M. Robins et al., 1959; Kovács et al., 1976). According to communication theories, suicidal intention is a message, a cry for help. This is described by Farberow and Shneidman (1961) in their analysis of the "cry for help" phenomenon. Wasserman (1985, 1986) observes that self-destructive intention is mediated by the important other person, the environment.

"Cry for help" and presuicidal syndrome theories: The concept of cry for help or communication signal, first described by Farberow and Shneidman (1961), means that any communication that is taken should be taken as an indication of psychological intervention that indicates suicidal thoughts or intentions. The purpose of this communication is twofold. On the one hand, he warns that there is trouble and, on the other hand, he asks the individual to help his environment to change the intolerable situation, thereby moving him, giving him